

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Херсонської обласної державної адміністрації
Херсонський державний університет
Комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти»
Херсонської обласної ради
Бердянський державний педагогічний університет
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
Поморська академія (м. Слупськ, Польща)
Мукачівський державний університет
Барановичський державний університет (м. Барановичи, Білорусь)
Миколаївський національний педагогічний університет імені В. О. Сухомлинського

**ПІДГОТОВКА
СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА
ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ РОЗБУДОВИ НОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

**Збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю
науково-практичної конференції**

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Херсонської обласної державної адміністрації
Херсонський державний університет
Комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної
освіти» Херсонської обласної ради
Бердянський державний педагогічний університет
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»
Поморська академія (м.Слупськ, Польща)
Мукачевський державний університет
Барановичський державний університет (м.Барановичи, Білорусь)
Миколаївський національний педагогічний університет імені
В.О.Сухомлинського

**ПІДГОТОВКА
СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА
ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ РОЗБУДОВИ
НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

**Збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю
науково-практичної конференції**

УДК 378.016+37.017.7:373.3

Підготовка сучасного педагога дошкільної та початкової освіти в умовах розбудови Нової української школи: збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції.– Херсон: ТОВ «Борисфен-про», 2018. – 393 с.

Редакційна колегія: проф. Петухова Л. Є., доц. Саган О.В., доц. Борисенко Н.М., доц. Кабельнікова Н.В. доц. Ляпіна В.В., доц. Пермінова Л.А., доц. Семашкіна Г.М., ст. викладачі Москова Т.М., Гаран М.С., викладач Бальоха А.С.

Рецензенти:

Кузьменко В.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки й менеджменту освіти Комунального вищого навчального закладу «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради

Коробова І.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри фізики та методики її викладання Херсонського державного університету

Затверджено вченою радою Херсонського державного університету
(протокол №10 від 26 березня 2018р.)

У збірнику представлено матеріали роботи Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції “Підготовка сучасного педагога дошкільної та початкової освіти в умовах розбудови Нової української школи”, яка проходила 19-20 квітня 2018 року на факультеті дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету. У статтях розкриваються актуальні питання дошкільної та початкової освіти за напрямками: «Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності сучасного педагога дошкільної та початкової освіти», «Інновації в дошкільній та початковій освіті в контексті євроінтеграційних змін», «Методологія, технології та методики реалізації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти та школі I ступеня», «Проблеми теорії і практики реалізації спеціальної та інклюзивної освіти дітей з особливими освітніми потребами», «Актуальні проблеми неперервної освіти», “Сучасні тенденції дошкільної та початкової освіти очима майбутніх науковців”. Представлені матеріали можуть бути використані педагогами для підвищення ефективності організації освітнього процесу у закладах освіти та студентами спеціальностей 012 «Дошкільна освіта» та 013 «Початкова освіта» під час теоретичної підготовки та написання наукових робіт.

Відповідальність за зміст статей несуть автори.

ISBN 978-966-97776-1-4

Семененко В.І., СТВОРЕННЯ ОСЕРЕДКУ ПРИРОДИ У ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ДОШКІЛЬНИКІВ	297
Дорохіна С.С., ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ГЕОМЕТРИЧНОГО МАТЕРІАЛУ	299
Безлюдна К. С., СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ДО УМОВ ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ	302
Коршук Ю.Л., ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИЧНИХ ТЕРМІНІВ В УМОВАХ БІЛІНІ ВІЗМУ	304
Кравченко Р.О., ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ДРУГОГО КЛАСУ ВМІНЬ РОЗВ'ЯЗУВАТИ СКЛАДЕНІ ЗАДАЧІ	306
Румянцева К.Ю., ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НАОЧНИХ ЗАСОБІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	308
Бойко В.Р., ЗАСТОСУВАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	310
Телиця І.В., ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ВЕЛИЧИН МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	312
Лалак Н.В., Бурч І.М., ДО ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	314
Фенчак Л., Кухар К., ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ СПІЛКУВАННЯ – ОСНОВА СТИМУЛЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА	318
Фенчак Л., Сеньків Ю., СПІВПРАЦЯ ШКОЛИ І СІМ'Ї ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ШКОЛЯРА	321
Попович О.М., Дешко М.-Х. В., ТВОРИ ЖИВОПИСУ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	324
Попович О.М., Кертис К.В., СУТНІСТЬ ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ	327
Молнар Т.І., Дубюк В.Р., ШКІЛЬНА НЕУСПІШНІСТЬ: ШЛЯХИ ТА УМОВИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ	330

Молнар Т.І., Микуланинець А.В., КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ.....	333
Молнар Т.І., Шпеник Т.Е., КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ В ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ	336
Носенок Т.О., ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДРУНТЯ ПОНЯТТЯ «ОСНОВИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАМОТНОСТІ» УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	339
Волощук Л. В., РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВОЇ ФУНКЦІЇ В ОНТОГЕНЕЗІ.....	341
Слободенюк Н. В., МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ КАЗОК.....	343
Дрозд С.С., ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З ДИСЛЕКСІЄЮ.....	345
Шруб М. С., ІСТОРИЧНИЙ ТА СУЧАСНИЙ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО БАЗИСУ ПИСЬМА У ДІТЕЙ З РІЗНИМИ ТИПАМИ ЛАТЕРАЛІЗАЦІЇ.....	348
Бойко Т. М., ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ФОРМУВАННЯМ МОВЛЕННЄВОЇ ФУНКЦІЇ ТА РОЗВИТКОМ ДОВІЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ	351
Мазуренко Т. М., ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ ПРАВОПИСУ	353
Федоренко І.М., ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ.....	355
Цоцко О.С., ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА УЧНІВ МОЛОШИХ КЛАСІВ З ВАДАМИ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ	357
Батог Ж. В., МЕТОД МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ	360
Португальська Ю. І., ОСОБЛИВОСТІ УЯВИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ.....	363
Шатохіна Н.Є., ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗПР	365

Молнар Т.І.,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії
та методики початкової освіти,

Дубюк В.Р.,

студент Мукачівського державного університету

ШКІЛЬНА НЕУСПІШНІСТЬ: ШЛЯХИ ТА УМОВИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ

Актуальність. Система реформування освіти в Україні ставить своїм завданням формування свідомої особистості, здатної розв'язувати соціальні та економічні проблеми молодій суверенній держави. Його реалізація можлива за умови організації особистісно орієнтованого навчання, кінцевою метою якого є максимальне розкриття індивідуальних можливостей, створення умов для реалізації інтелектуального й духовного потенціалу дитини, своєчасного виявлення контингенту школярів, які потребують допомоги.

Причина виникнення неспішності у кожного окремого учня своєрідна і пов'язана як з його індивідуальними рисами, так і з особливостями взаємодії з оточенням. Важливим є вивчення чинників неспішності учнів саме в початковій школі, де закладаються основи знань, умінь і навичок, необхідних для подальшого успішного навчання.

Молодший шкільний вік є найбільш сензитивним для здійснення впливів на особистість дитини з боку дорослих, і саме в цей період формуються такі важливі психічні новоутворення, як довільність психічних процесів, внутрішній план дій, рефлексія і самоконтроль. Тому результати навчальної діяльності (успішні чи неспішні) мають визначальний вплив на формування «Я-образу» учня. Це дає підставу вважати, що навчальні невдачі та їх негативні впливи на формування особистості дитини найпростіше подолати саме в початковій школі [4].

Дослідженням чинників неспішності учнів початкових класів у традиційній системі навчання займалися Б.Ананьєв, Т.Андрущенко, Ю.Бабанський, Б.Боденко, В.Волошина та інші. Науковцями встановлено, що неспішність визначається як об'єктивними причинами (умови життя, невірне організоване спілкування з учнем, формалізм вчителів та батьків у ставленні до навчання дітей, педагогічна занедбаність, психотравмуюча ситуація), так і суб'єктивними причинами (рівень розумового розвитку дитини, ставлення самого учня до навчальної діяльності, слабкий стан фізичного здоров'я, несформованість мотивів навчання, низька самооцінка учня).

Дослідники (Н.Бастун, Ю.Гільбух, І.Дубровіна, Т.Ілляшенко) зазначають, що для успішного подолання труднощів навчання необхідно насамперед визначити джерела та причини виникнення цих труднощів, що є основою подальшої корекційно-розвивальної роботи педагога.

Мета – окреслити шляхи подолання та умови попередження шкільної неспішності учнів початкової школи.

Виклад основного матеріалу. Шкільна неспішність як психолого-педагогічна проблема, на відміну від проблеми навчального невстигання, виникла в останнє десятиріччя у зв'язку з процесами гуманізації системи освіти та акцентуванням уваги на особистісному розвитку та стані учнів у процесі навчання. Вона поєднує як класичну для традиційної школи проблематику рівня та якості засвоєння навчального матеріалу, так і проблематику особистісної адаптації школяра до умов навчання. Особливо гостро проблема шкільної неспішності стоїть для учнів початкової школи, бо її виникнення детермінує подальший розвиток загальної особистісної та соціальної неспішності особистості.

Зазначимо, що неспішність – складне і багатогранне явище шкільної дійсності, що вимагає різносторонніх підходів при її вивченні. Неспішність у навчанні – це

невідповідність підготовки учнів вимогам змісту освіти, яка фіксується після завершення будь-якого значного відрізка процесу навчання – серії уроків, присвячених вивченню однієї теми, розділу курсу, навчального семестру, року.

У психолого-педагогічній літературі неуспішність визначається як невідповідність підготовки учнів обов'язковим вимогам школи в засвоєнні знань, розвитку вмій і навичок, формуванні досвіду творчої діяльності та вихованості пізнавальних відносин. Попередження неуспішності передбачає виявлення і усунення всіх її елементів [4].

Накопичені в теорії і практиці дані про причини невстигання молодших школярів свідчать, що з цього питання серед дослідників не існує єдності в поглядах, але фіксуються незаперечні факти: серед невстигаючих виявляються різні за навчальними можливостями групи учнів; більшість з них мають нормальний рівень інтелектуального розвитку; частина з них має навіть підвищені інтелектуальні здібності.

Шкільна неуспішність молодших школярів є комплексним психолого-педагогічним феноменом. Психологічну структуру шкільної неуспішності утворюють три взаємопов'язані компоненти:

- 1) недостатній рівень навчальних досягнень молодшого школяра, що проявляється у переважному та систематичному отриманні учнем оцінок на рівні 1 – 3, чи 4 – 6 балів, але при середньому балі не вище ніж 5,5;
- 2) низький рівень особистісної адаптованості до умов навчання, що проявляється у систематичному невиконанні шкільних правил, вимог вчителя, підвищеній емоційній напруженості та нестабільності тощо;
- 3) порушення взаємин дитини з однокласниками, вчителем, батьками, що проявляється у низькому соціометричному статусі в класі, конфліктах з батьками з приводу шкільних оцінок, у неадекватному ставленні до висловлювань та оцінок з боку вчителя та неадекватній самооцінці власних навчальних досягнень [11].

Причини шкільної неуспішності молодших школярів доцільно об'єднати у три групи. Перша група утворюється сполученням таких чинників, як недоліки у розвитку пізнавальної і мотиваційної сфер та порушення у системі міжособистісних взаємовідносин. Друга група утворюється сполученням таких чинників, як недоліки в розвитку окремих пізнавальних процесів молодших школярів, в першу чергу концентрації уваги, а також неадекватним рівнем розвитку самооцінки. Третя група – недоліки в розвитку мотиваційної сфери та системі міжособистісних взаємовідносин молодших школярів, а також неадекватний рівень розвитку самооцінки, тобто проблеми більш особистісного характеру [2].

Відтак, попередження неуспішності – не допустити переплетення окремих відставань, усунути їх. Якщо відставання помічене учителем, постає питання, як допомогти дитині надолужити згаяне.

Аналіз наукової літератури дає підстави виокремити такі шляхи подолання відставання учнів у навчанні:

- посилення контролю за щоденною працею учнів;
- своєчасне реагування на окремі факти відставання, виявлення їх причин і вжиття оперативних заходів, спрямованих на їх усунення;
- використання різноманітних завдань, спрямованих на розвиток інтересу до навчання;
- здійснення диференційованого підходу в опитуванні учнів та під час організації самостійної роботи;
- доброзичливе, уважне ставлення вчителя до учня із заохоченням до успіхів у навчанні;
- посилення роботи з батьками дітей, які відстають у навчанні [3].

Крім того, подоланню неспішності сприяють орієнтування педагогічного колективу на її профілактику, диференційований підхід до учнів, концентрування уваги на вдосконаленні методики викладання складних предметів, систематичне вивчення реальних навчальних можливостей учнів, ознайомлення вчителів з методикою подолання неспішності, єдність їх дій, забезпечення внутрішньошкільного контролю за станом роботи з невстигаючими учнями.

Головним і вирішальним у запобіганні й подоланні неспішності учнів є належна підготовка вчителя до такого виду діяльності. Для цього він зобов'язаний усвідомити значущість проблеми, уміти встановити причини неспішності в кожному конкретному випадку, враховуючи вікові та індивідуальні особливості дітей, закономірності процесів засвоєння навчального матеріалу.

Однією з важливих умов успішного навчання дітей у школі є використання в навчальному процесі інтерактивних форм роботи, інноваційних технологій викладання, елементів передового педагогічного досвіду, ігрових ситуацій як засобу активізації мислення й пізнавальної діяльності школярів [1].

Висновки. Таким чином, система навчально-корекційних засобів у школі повинна бути спрямована в першу чергу на ліквідацію виявлених вад у розвитку дитини, при цьому слід опиратися на ті сторони пізнавальної діяльності, які в конкретного учня розвинені найкраще. Робота з невстигаючими дітьми вимагає постійного їх вивчення; формування в них уміння вчитися; зосередження уваги не на помилках, а на успіхах і перемогах, навіть незначних; залучення батьків до співпраці; створення доброзичливої атмосфери творчої співпраці між учителями й учнями.

Література:

1. Казачінер О. С. Діагностика як один із засобів подолання неспішності молодших школярів // Початкова школа. – 2011. – № 1. – С. 51-53.
2. Орлова Л. Шляхи подолання неспішності учнів // Директор школи. – 2010. – № 10. – С. 21-25.
3. Сухенко Т.П. Причини неспішності учнів і шляхи їх подолання / Т. П. Сухенко // Завучу. Усе для роботи. – 2011. – № 1-2. – С. 9-26.
4. Туріщева Л. В. Особливості роботи з дітьми, які погано навчаються // Початкове навчання та виховання. – 2010. – № 16-18. – С. 40-45.